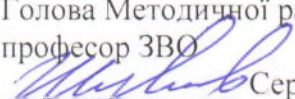

Міністерство охорони здоров'я України
Вінницький національний медичний університет імені М.І. Пирогова
Напрямок підготовки - 22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність – 221 «Стоматологія»

«УЗГОДЖЕНО»

Методичною радою
стоматологічних дисциплін
Протокол № 8
Від « 29 » 03 2022 р

Голова Методичної ради
професор ЗВО
 Сергій ШУВАЛОВ

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Вченою радою
ВНМУ ім. М.І. Пирогова
Протокол № 6
Від « 31 » 03 2022 р

Голова Вченої ради
Професор ЗВО
 Василь МОРОЗ

Інструкція для студента до станції № 1

«Основні патологічні стани в клініці терапевтичної стоматології: діагностика лікування»

Проведення практичного компоненту єдиного державного кваліфікаційного іспиту ОСП(К)І на стоматологічному факультеті відбуватиметься у одноденному форматі згідно наказу ректора ВНМУ ім. М.І. Пирогова №33 від 16.04.2021 р. У зв'язку з епідеміологічною ситуацією у Вінницькій області та на підставі Постанови Кабінету Міністрів України №2 956 від 13 жовтня 2020 року «Про внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 22 липня 2020 р. № 641» та з метою запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, згідно наказу ректора ВНМУ ім. М.І. Пирогова №26 від 28.04.2021 р. продовжено дистанційне навчання, тому ОСК(П)І відбуватиметься на платформі Google Meet.

У день іспиту секретар Державної екзаменаційної комісії приєднує до наради екзаменатора і студента. Включається запис іспиту. На станції студент повинен привітатись та представитись, **пред'явити документ** (паспорт), який засвідчує його особу, викладачу. Студент отримує практичну навичку чи сценарій, де потрібно вказати алгоритм проведення маніпуляції, інтерпретувати результати основних та додаткових методів обстеження, проаналізувати результати лабораторного та інструментального методів дослідження, встановити діагноз, провести певний етап лікування пацієнта, обґрунтовуючи вибір інструментів та матеріалів для даного етапу.

Тривалість проходження станції до 10 хв. Після закінчення часу перебування на станції екзаменатор відповідь не приймає. Зверніть увагу, що викладач є спостерігачем ваших дій і не надає інструкції, не коментує і не опитує.

Вимоги до проходження станції:

- використання комп'ютера чи ноутбука під час відповіді;

- під час роботи на станції ведеться відеозапис.

Заборонено користуватись мобільним телефоном та іншими електронними гаджетами, передавати, копіювати та виносити будь-яку інформацію, яка стосується іспиту.

Частина ОСП(К)І з терапевтичної стоматології складається з двох станцій.

Станція № 1 «Основні патологічні стани в клініці терапевтичної стоматології: діагностика лікування».

Компетентності, які оцінюються:

Комунікативні: вміння представити себе, пояснити мету спілкування.

Фізикальні:

1. Навики проводити обстеження стоматологічного хворого;
2. Навики обґрунтовувати і формулювати попередній діагноз;
3. Навики аналізувати результати обстеження стоматологічного хворого;
4. Навики ставити клінічний діагноз основних захворювань зубів, пародонту, слизової оболонки порожнини рота;
5. Навики проведення стоматологічних лікувальних і діагностичних маніпуляцій:
 - Ампутація пульпи постійних зубів
 - Визначення кислотостійкості емалі зубів
 - Діагностичне використання барвників
 - Екстирпація пульпи постійних зубів
 - Електроодолнтодіагностика
 - Інстиляції лікарських засобів у пародонтальні кишені
 - Медикаментозна обробка уражених ділянок слизової оболонки порожнини рота та пародонта
 - Накладання на видалення тимчасових пломб і герметичних пов'язок прилікуванні карієсу, пульпіту, періодонтиту
 - Пломбування каріозних порожнин постійних зубів різними пломбувальними матеріалами
 - Пломбування кореневих каналів постійних зубів різними матеріалами
 - Препарування та обробка кореневих каналів постійних зубів
 - Препарування каріозних порожнин з урахуванням виду пломбувального матеріалу
 - Приготування та накладання пародонтальних пов'язок
 - Проведення професійної гігієни порожнини рота
 - Шліфування та полірування пломб з усіх видів пломбувальних матеріалів

Когнітивні:

- Клінічні особливості анатоμο-гістологічної будови зубів, пародонта, слизової оболонки та органів порожнини рота
- Класифікації хвороб зубів, пародонта, слизової оболонки порожнини рота
- Основні методи обстеження стоматологічних хворих
- Клінічні ознаки стоматологічних захворювань
- Основні клінічні та лабораторні показники біологічних рідин організму людини та тканин щелепно-лицевої ділянки
- Принципи проведення диференційної діагностики стоматологічних захворювань
- Принципи та етапи лікування стоматологічних хворих
- Види, рівні та заходи профілактики хвороб зубів, пародонта та слизової оболонки порожнини рота

Перелік захворювань:

1. Некаріозні ураження твердих тканин зубів (гіперестезія, гіпоплазія емалі, гіперплазія емалі, флюороз, ерозія твердих тканин зуба, клиноподібний дефект,

- патологічне стирання зубів, некроз твердих тканин зуба, дисколорити, травматичні ушкодження зубів)
2. Карієс та його ускладнення (пульпіт, періодонтит)
 3. Захворювання пародонта (папіліт, гінгівіт, пародонтит, пародонтоз, ідіопатичні захворювання пародонта)
 4. Захворювання слизової оболонки порожнини рота (травматичні ураження, аутоінфекційні захворювання СОПР, вторинні бактеріальні захворювання, захворювання СОПР при дерматозах з аутоімунним компонентом, зміни СОПР при алергійних ураженнях, зміни СОПР при інтоксикаціях солями важких металів, симптоматичні вірусні захворювання, симптоматичні прояви на СОПР захворювань внутрішніх органів і систем, захворювання язика та губ)
 5. Передрак слизової оболонки порожнини рота та червоної кайми губ

Матеріально-технічне забезпечення станції: стоматологічні фантоми, стоматологічні установки, інструменти для обстеження ротової порожнини, інструменти для препарування і пломбування каріозних порожнин, ендодонтичні інструменти, матеріали та медикаменти, що застосовуються в клініці терапевтичної стоматології, результати додаткових і лабораторних методів дослідження, бланк для відповідей, чек-лист.

ТРИВАЛІСТЬ СТАНЦІЇ ТА РОЗПОДІЛ ЧАСУ:

№	Дії	Розподіл часу (орієнтовно)
1.	Ознайомлення з завданням	1-2 хв.
2.	Виконання завдання	6-8 хв.
3.	Попередження про час	за 2 хв. до закінчення часу
4.	Перехід на іншу станцію	1-2 хв.
	Всього:	10 хв.

Практичні навички до першої станції

Завдання 1.

Провести оцінку стану тканин пародонту і періодонту за даними панорамної рентгенографії.

Інструкція-схема для студента при відповіді:

№	Відповідь включає	Оцінкова градація
1.	Оцінка якості рентгенограми	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2
2.	Оцінка зубних рядів	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2
3.	Оцінка оточуючих кісткових анатомічних утворень	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2
4.	Оцінка змін періапикальної ділянки кожного зуба та кісткової тканини пародонту	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3

		0,59 та менше / 2	
5	Встановлення попереднього діагнозу	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	

Завдання 2.

Провести клінічне обстеження хворого з періодонтитом.

Інструкція-схема для студента при відповіді:

№	Відповідь включає	Оцінкова градація
1.	Провести опитування хворого з періодонтитом	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2
2.	Провести основні методи об'єктивного обстеження хворого з періодонтитом	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2
3.	Провести визначення симптому Лукомського	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2
4	Провести визначення симптому Мармасе	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2
5	Провести визначення симптому відображеного удару (Шмрекера)	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2

Завдання 3.

Провести забір матеріалу зі слизової оболонки порожнини рота для цитологічного і мікроскопічного дослідження. Аналіз результатів.

Інструкція-схема для студента при відповіді:

№	Відповідь включає	Оцінкова градація
1.	Провести підготовку пацієнта до дослідження	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2
2.	Провести забір матеріалу зі слизової оболонки порожнини рота для цитологічного і мікроскопічного дослідження методом відбитку або перевідбитку	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3

		0,59 та менше / 2	
3.	Провести забір матеріалу зі слизової оболонки порожнини рота для цитологічного і мікроскопічного дослідження методом зішкрябу	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	
4	Провести забір матеріалу зі слизової оболонки порожнини рота для цитологічного і мікроскопічного дослідження методом змиву	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	
5	Провести аналіз отриманих результатів	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	

Завдання 4.

Оцінити стан тканин пародонту за показниками гінгівальних індексів та пробою Шиллера-Писарева. Встановити попередній діагноз.

Інструкція-схема для студента при відповіді:

№	Відповідь включає	Оцінкова градація
1.	Провести підготовку пацієнта до дослідження	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2
2.	Провести визначення індексу гінгівіту Loe-Silness	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2
3.	Провести визначення індексу РМА – якісну та кількісну оцінку	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2
4	Провести пробу Шиллера-Писарева	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2
5	Провести аналіз отриманих результатів	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2

Завдання 5.

Провести клінічне обстеження хворого з захворюванням слизової оболонки порожнини рота.

Інструкція-схема для студента при відповіді:

№	Відповідь включає	Оцінкова градація
---	-------------------	-------------------

1.	Провести опитування хворого з захворюванням слизової оболонки порожнини рота	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	
2.	Провести основні методи об'єктивного обстеження хворого з захворюванням слизової оболонки порожнини рота	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	
3.	Визначити первинні елементи ураження на слизовій оболонці порожнини рота	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	
4.	Визначити вторинні елементи ураження на слизовій оболонці порожнини рота	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	
5.	Встановити попередній діагноз	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	

Завдання 6.

Провести клінічне обстеження хворого з одонтопатологією..

Інструкція-схема для студента при відповіді:

№	Відповідь включає	Оцінкова градація	
1.	Провести опитування хворого з одонтопатологією	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	
2.	Провести основні методи об'єктивного обстеження хворого з одонтопатологією	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	
3.	Оцінити результати додаткових клінічних методів дослідження: температурного тесту	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	
4.	Оцінити результати додаткових клінічних методів дослідження: ЕОД	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	
5.	Оцінити результати додаткових клінічних методів дослідження: тесту з барвниками	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3	

		0,59 та менше / 2	
--	--	-------------------	--

Завдання 7.

Провести клінічне обстеження хворого з патологією пародонту.

Інструкція-схема для студента при відповіді:

№	Відповідь включає	Оцінкова градація
1.	Провести опитування хворого з патологією пародонту	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2
2.	Провести основні методи методи об'єктивного обстеження хворого з патологією пародонту	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2
3.	Оцінити зміну рельєфу ясен	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2
4	Оцінити глибину пародонтальної кишені	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2
5	Оцінити наявність ексудату в пародонтальній кишені	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2

Завдання 8.

Провести препарування каріозної порожнини I класу за Блеком на жувальній поверхні моляра при гострому глибокому карієсі.

Інструкція-схема для студента при відповіді:

№	Відповідь включає	Оцінкова градація
1.	Етапи препарування каріозної порожнини	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2
2.	Інструментарій для проведення кожного етапу	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2
3.	Критерії самоконтролю при проведенні кожного етапу препарування	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2

4	Особливості препарування каріозної порожнини під різні пломбувальні матеріали	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	
5	Обґрунтувати вибір лікувальної прокладки	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	

Завдання 9.

Провести іригацію кореневої системи за допомогою ендодонтичного шприца.

Інструкція-схема для студента при відповіді:

№	Відповідь включає	Оцінкова градація	
1.	Інструменти для проведення іригації кореневої системи	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	
2.	Методика проведення іригації за допомогою ендодонтичного шприца	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	
3.	Обґрунтувати вибір лікарських препаратів для дезінфекції корневих каналів	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	
4	Обґрунтувати вибір лікарських препаратів для розширення корневих каналів	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	
5	Протокол іригації неінфікованих та інфікованих корневих каналів	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	

Завдання 10.

Провести тимчасове пломбування кореневого каналу при лікуванні періодонтиту.

Інструкція-схема для студента при відповіді:

№	Відповідь включає	Оцінкова градація	
1.	Показання до тимчасового пломбування кореневого каналу при лікуванні періодонтиту	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	
2.	Інструментарій для проведення тимчасового пломбування кореневого каналу	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3	

		0,59 та менше / 2	
3.	Методика проведення тимчасового пломбування кореневого каналу за допомогою ручних ендодонтичних інструментів	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	
4	Методика проведення тимчасового пломбування кореневого каналу за допомогою каналонаповнювача	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	
5	Обґрунтувати вибір препаратів для тимчасового пломбування кореневого каналу	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	

Завдання 11.

Провести відновлення анатомічної форми першого моляра верхньої щелепи композиційним матеріалом світлового затвердіння

Інструкція-схема для студента при відповіді:

№	Відповідь включає	Оцінкова градація
1.	Вибір інструментарію та аксесуарів для маніпуляції	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2
2.	Етапи роботи з композиційним матеріалом світлового затвердіння	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2
3.	Методика використання адгезивних систем різних поколінь	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2
4	Проведення відновлення контактного пункту	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2
5	Методика шліфування пломб з композиційного матеріалу світлового затвердіння	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2

Завдання 12.

Провести пломбування кореневих каналів методом холодної латеральної конденсації гутаперчі.

Інструкція-схема для студента при відповіді:

№	Відповідь включає	Оцінкова градація
---	-------------------	-------------------

1.	Інструментарій для проведення пломбування кореневих каналів методом холодної латеральної конденсації гутаперчі	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	
2.	Підбір гутаперчевих штифтів для проведення маніпуляції	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	
3.	Техніка проведення пломбування кореневих каналів методом холодної латеральної конденсації гутаперчі	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	
4	Обґрунтувати вибір силеру	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	
5	Можливі ускладнення при проведенні маніпуляції	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	

Завдання 13.

Провести видалення зубних відкладень інструментальним методом у хворого на пародонтит.

Інструкція-схема для студента при відповіді:

№	Відповідь включає	Оцінкова градація	
1.	Вибір інструментів для проведення маніпуляції	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	
2.	Техніка виконання маніпуляції	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	
3.	Особливості видалення зубних відкладень у хворих на пародонтит	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	
4	Вибір медикаментозних засобів, які використовуються під час маніпуляції	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	
5	Оцінка ефективності проведеної маніпуляції	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3	

		0,59 та менше / 2	
--	--	-------------------	--

Завдання 14.

Провести препарування каріозної порожнини II класу за Блемом в премолярі при хронічному глибокому карієсі

Інструкція-схема для студента при відповіді:

№	Відповідь включає	Оцінкова градація
1.	Особливості препарування каріозної порожнини у даному клінічному випадку	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2
2.	Етапи препарування каріозної порожнини	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2
3.	Інструментарій для проведення кожного етапу	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2
4.	Критерії самоконтролю при проведенні кожного етапу препарування	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2
5.	Особливості препарування каріозної порожнини під різні пломбувальні матеріали	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2

Завдання 15.

Провести інструментальну обробку кореневих каналів технікою «Step-back».

Інструкція-схема для студента при відповіді:

№	Відповідь включає	Оцінкова градація
1.	Вибір інструментарію для проведення маніпуляції	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2
2.	Етапи проведення маніпуляції	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2
3.	Вибір медикаментозних засобів, які використовуються при даній маніпуляції	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2
4.	Критерії оцінки якості проведеної маніпуляції	0,93-1 / 5

		0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	
5	Можливі ускладнення під час маніпуляції	0,93-1 / 5 0,8-0,92 / 4 0,6-0,79 / 3 0,59 та менше / 2	

Перелік навчально-методичної літератури

1. Матеріали лекцій кафедри терапевтичної стоматології.
2. Терапевтична стоматологія: Підручник для студентів стоматологічного факультету вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / За ред. Анатолія Ніколішина – Вид. 2-ге, виправлене і доповнене. – Вінниця: Нова Книга, 2012. – 680 с.
3. Терапевтична стоматологія: У 4 т. — Т. 2. Карієс. Пульпіт. Періодонтит. Ротовий сепсіс: Підручник для мед. ВНЗ III—IV рів. акред. / За ред. А.В. Борисенка. - К.: Медицина, 2010. – 560 с.
4. Терапевтична стоматологія: підручник: У 4 т. – Т. 4. Захворювання слизової оболонки порожнини рота / М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, М.Ю. Антоненко та ін. – К.: Медицина, 2010. – 640 с.
5. Батіг В.М. Систематизоване викладення змісту навчальної дисципліни «Терапевтична стоматологія». Навчальний посібник. / В.М.Батіг, В.І.Струк. – Чернівці, 2016. – 227 с.
6. Белікова Н.І., Петрушанко Т.О., Беліков О.Б. Принципи біомеханіки шинування рхоних зубів. – К.: ТОВ НВП «Інтерсервіс, 2016. – 186 с.
7. Белоклицкая Г.Ф., Волинская Т.Б. Азбука ручного скейлинга. – К.: Изд-во компания «КИТ», 2011. – 68 с.
8. Борисенко А.В. Карієс. Пульпіт. Периодонтит: учебное пособие / А.В. Борисенко. – К.: ВСИ «Медицина», 2011. – 520 с. – (Секреты терапевтической стоматологии).
9. Борисенко А.В., Антоненко М.Ю., Сідельнікова Л.Ф. Практична пародонтологія / Науково-методичне видання. – К.: ТОВ «Доктор-Медіа», 2011. – 472 с.
10. Борисенко А.В. Заболевания пародонта: учеб. пособие / А.В. Борисенко. – К.: ВСИ «Медицина», 2013. – 456 с. - (Секреты терапевтической стоматологии).
11. Боровский Е. В. Терапевтическая стоматология. - М.: МИА, 2011. – 840 с.
12. Галузевий медико-економічний стандарт надання стоматологічної допомоги на I, II та III рівнях: Амбулаторна допомога / [К.М. Косенко, Ю.М. Бахуринський, В.Я. Скиба та ін.]. – Одеса: Астропринт, 2000. – 384 с.
13. Заболотний Т.Д., Борисенко А.В., Марков А.В., Шилівський І.В. Генералізований пародонтит. – Львів: ГалДент, 2011. – 240 с.
14. Заболотний Т.Д., Борисенко А.В., Пупін Т.І. Запальні захворювання пародонта. – Львів: ГалДент, 2013. – 206 с.
15. Коваль Н.И., Несин А.Ф., Коваль Е.А. Заболевания губ. Клиническая картина. Диагностика. Дифференциальная диагностика. Лечение. Профилактика. – К.: Медицина, 2013. – 344 с.
16. Куроедова В.Д., Коршенко В.О., Денисенко В.В. Проблеми ВІЛ/СНІДу в стоматології. – Полтава, 2010. – 96 с.
17. Луцкая И.К., Мартов В.Ю. Лекарственные средства в стоматологии М.:Медицина,2013-384 с.
18. Мельничук Г.М. Гінгівіт, пародонтит, пародонтоз: особливості лікування: навчальний посібник / Г.М. Мельничук, М.М. Рожко, Л.В.Завербна. – Івано-Франківськ, 2011. – 328 с.

19. Морозова С.И., Савельева Н.А. Заболевания слизистой оболочки рта: Атлас. – М. МИА, 2012. – 272 с.
20. Невідкладні стани у стоматологічній практиці: навч. посіб./ І.М.Скрипник, П.М.Скрипников, Л.Я.Богашова, О.Ф.Гопко. – К.: ВСВ «Медицина», 2013. – 224 с.
21. Николишин А.К. Современная эндодонтия практического врача / А.К. Николишин. – Полтава: Дивосвіт, 2017. - 232 с
22. Пародонтология: национально руководство / под ред. проф. Л.А. Дмитриевой. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2014. – 704 с.
23. Петрушанко Т.О. Вірусні інфекції, прояви в щелепно-лицевій ділянці, фармакотерапія та профілактика: навчальний посібник / Т.О. Петрушанко, С.Ю. Чечотіна, Т.Д. Бублій. - Полтава, 2013. - 170 с.
24. Петрушанко Т.А. Стоматологические аспекты аллергии: Учебное пособие для иностранных студентов / Т.А. Петрушанко, Э.В. Николишина. К.: ТОВ НВП «Інтерсервіс», 2016. – 104 с.
25. Пропедевтика терапевтичної стоматології [Текст]: підруч. для студ. стом. факул. вищ. навч. закл. МОЗ України / Марченко І.Я., Назаренко З.Ю., Павленко С.А. та ін.; під заг. ред. Ткаченко І.М.; ВДНЗУ «УМСА» – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2016 р. – 439 с.
26. Протоколи надання медичної допомоги за спеціальностями „ортопедична стоматологія”, „терапевтична стоматологія”, „хірургічна стоматологія”, „ортодонтія”, „дитяча терапевтична стоматологія”, „дитяча хірургічна стоматологія”: Нормативне виробничо-практичне видання. – К.: МНІАЦ медичної статистики; МВЦ „Медінформ”, 2007. – 236 с.